

lombja örökzöld; gyűrűje rendszeren 12—14 sejtből való, a sporangiumot $\frac{2}{3}$ részében, de legalább is $\frac{1}{2}$ -ben övezi. lombja nyár végén elpusztul; gyűrűje rendszeren 6 sejtből való, a sporangiumot legföljebb $\frac{1}{4}$ -ben övezi.

Tehát a levélerezet dúsabb elágazottsága, a biológiai viszonyok különbözősége, a levélnyel edénynyalábjai lefutásában való ellentét, a sporangium gyűrűjében való eltérés mind olyan bélyegek, olyan nagy eltérések. a melyek egy faj keretében meg nem tűrhetők, egyszerűen lehetetlenek. Éghajlati eltérésnek sem vehető, nem lehet sem »déli fajta«, sem »földrajzi (mediterrán) alfaj«, mert ekkor nem a levélnyel nyalábjai lefutásában és a sporangiumban volna eltérés, hanem pl. az epidermis-sejtek falai vastagságában, erősen fejlett kutikulában, kiemelkedő szájnylásban stb. ezekhez hasonló bélyegekből. Florisztikailag is nagyon jól leírható a vastag levélnyel; tojásdad, háromszög alakú, a *P. vulgare*-nál nagyobb lemez, melynek szélessége alúl 12—15, hosszúsága 20—25 cm; erősen kifejlődött bőrnemű és húsos, vékony s egyenletes szélességű, esetleg lándzsás, vízszintes helyzetű, felső harmadában hegyes és durván fogazott levélsallangok, nagy és kissé hosszúkás sorus, elegendő bélyeg a megkülönböztetésre. Talán van jogosultsága annak, hogy mint külön faj szerepeljen, tekintve azt, hogy a páfrányok között sok gyengébb bélyegű is e rendszertani fokon van; de a nagy anatómiai és biológiai eltérés meg talán ezt is követeli! De varietás, kivált forma egyáltalában nem lehet olyan növénynél, melynek egy gyökértörzsén gyakran 2—3 jól leírható varietást lehet találni! Mindenesetre inkább beválik önálló, délibb földrajzi elterjedésű fajnak, mint subspecies nek. Talán délibb vidéken a *P. vulgare*-t helyettesíti, ennek megfelelő növény, mint pl. a virágos növények között az erdélyi *Melampyrum Bihariense*-nek nyugoton a *M. nemorosum*?

Kedves kötelességemnek óhajtok eleget tenni, midőn Richter Aladár dr. egyetemi tanár úrnak őszinte köszönetet mondok Pteridophyta-gyűjteményének tanulmányozás céljából való szíves átengedéséért.

Lengyel Géza: Újabb adatok Budapest környéke növényzetének ismeretéhez.*

Borbás Vinczének 1879-ben megjelent munkája óta környékünk növényzetében beállott változásokhoz óhajtok e közleményemben néhány adatot szolgáltatni; egyszersmind kiegészíteni ama közléseket, melyeket az előbb említett munka megjelenése óta Borbás, Filarszky, Simonkai és újabban a Pilishegyről Jávorka Sándor tettek.

Természetesen java részüket a tenyésztés köréből (cultura) kiszököttek teszik, hozzájuk járulnak bevándorlottak, flóránkban vendégek gyanánt megjelenők. Egyesek ismételten jelenkeznek flóránkban, mint pl. a *Salvia Sclarea* L.,

* Előadta a szerző a növénytani szakosztálynak 1904. évi december 14-ikén tartott ülésén.

hogy talán nemsokára megint eltűnjenek; érdekes jelenség a növények vándorlása szempontjából, hogy *Centaurea Calcitrapa* L. tavaly nyáron a főváros egyik külső részén és a botanikai kert valamelyik zugában egyszerre nagy mennyiségben jelentkezett. (F e k e t e J ó z s e f tud. egyetemi botanikai kerti intéző közölte velem az utóbbi előfordulást.)

Más növények közlekedési eszközeink révén kerültek hozzánk távoli vidékekről és idegenszerű megjelenésükkel megbontják flóránk növényföldrajzi egységességét.

Adataim a következők:

1. *Orchis incarnata* L. var. *ochroleuca* WÜSTNEI. A régi lóversenyterdülő árnyas cserjéseiben.

2. *Epipactis rubiginosa* (CR.) GAUD. Nagy mennyiségben tenyészik a régi lóversenyterdülő homokos cserjéseiben, *Epipactis palustris* (L.) CR. és *Blackstonia scrotina* (KOCH) BECK társaságában.

3. *Listera ovata* (L.) R. BR. A Római-fürdő tőzeges rétjein Ó-Buda mellett. (M á g o c s y - D i e t z S á n d o r egyetemi tanár rendezte kiránduláson gyűjtöttük.)

4. *Salix palustris* HOST (*superalba* × *fragilis*). A régi lóversenyterdülő »Epreserdő« nevű részének mocsarában.

5. *Spergula arvensis* L. A ferenczvárosi vasút mellett. (B o r b á s csak -al közli Remete-Máriáról.)

6. *Sisymbrium Loeselii* L. Ez az inkább hegyi növény megjelent a Rákoson is.

7. *Ranunculus Lingua* L. Egy lassú patakban Soroksár mellett.

8. *Sedum reflexum* L. Nagyon otthonosan és bőven terem Soroksár közelében a vasút mellett. A közeli temetőből szökött ki. (Az utóbbi két növényt S i m o n k a i L a j o s egyetemi magántanár és B u d i n s z k y K á r o l y társaságában gyűjtöttem, június havában.)

9. *Ornithopus sativus* BROT. A ferenczvárosi vasút mellett.

10. *Seseli Hippomarathrum* L. Csepel homokos terein.

11. *Salvia Sclarea* L. Budán a Jánoshegyen egy írtás szélén. (Körülbelül ugyanazon időben találta ott K ü m m e r l e J. B é l a múzeumi segédőr is.)

12. *Thymus collinus* M. B. var. *stenophyllus* OPIZ. A Hármashatárhegy füves helyein.

13. *Centaurea Calcitrapa* L. A ferenczvárosi vasút mellett.

14. *Centaurea Rocheliana* (HEUFF) [= *C. bauatica* KERN]. Az előbbi helyen.

Megemlítem végül, hogy a *Scolopendrium vulgare* SM.-t, melyet Heuffel közölt a Pílishegyről, ott újabban én is megtaláltam.